



سفير ترکیه در ایران: نگران خیزش جنبش های اجتماعی نیستیم

پیش از کودتا هم روابط خوبی با رسانه ها داشت اما پس از کودتا بود که تصمیم گرفت با حضور رسانه ای موثرتر از دولتش در سرکوب کودتا دفاع کند. رضا هاکان تکین زمانی که کودتای ترکیه رخ داد در تعطیلات تابستانی به سر می برد و چند روز پس از آن واقعه به ایران بازگشت تا با یک مانور رسانه ای، اتهاماتی نظیر اطلاع داشتن دولت اردوغان از کودتا و پاکسازی و سرکوب گسترده دولت به بهانه کودتا را پاسخ دهد و دولت خود را در اذهان ایرانی تطهیر کند؛ برای همین یک نشست خبری ترتیب داد و پس از آن در میزگردی با حضور کارشناسان ترکیه حضور یافت و در ادامه خبرنگارانی که درخواست گفت و گو دارند را با روی باز پذیرا می شود. هاکان تکین از جمله سفرای خوش برخوردیست که با حوصله به پرسش ها پاسخ می دهد و البته تلاش می کند در راستای سیاست دولتش، گولن را مقصر اصلی کودتا معرفی کند. او همچنین از دستور لغو توره های ترکیه در ایران گله مند است و توضیح می دهد که کشورش جایی امن و زیبا برای توریست های ایرانی است و در این جریان حتی یک توریست ایرانی در خطر نبوده است.

آران نیوز: خبرنگار شفقتا با آقای هاکان تکین، سفير ترکیه در ایران درباره پساكودتا و نقش آینده ترکیه در منطقه و احتمال تغییر مناسبات منطقه ای این کشور به گفت و گو پرداخته است.

*آقای تکین، بعد از کودتا در ترکیه، شاهد برخورد سنگین و سرکوب گسترده مخالفین دولت بودیم و دستگیری ها آنقدر زیاد شد که واکنش کشورهای دیگر را هم به دنبال داشت. این نگرانی برای دولت ترکیه وجود ندارد که شیوه برخورد و سرکوب گسترده منجر به بروز و خیزش جنبش های اجتماعی شود که بخواهند در برابر این نوع برخورد واکنش هایی در سطح کشور نشان بدهند؟

هاکان تکین: خیر ما چنین نگرانی ای نداریم کاملاً برعکس معتقدیم تحولات بعد از کودتا باعث تقویت همبستگی در ترکیه می شود. شکی نیست ترکیه در آن شب کودتا با یک حادثه خیلی بزرگ روبرو بود، یعنی یک حادثه غیرعادی، حادثه ای که نرمال نیست و دلایل و مدارکی که در بررسی ها به دست آمده است نشان می دهد این سازمان بیش از ۳۰ سال فعالیت کرده است که در نهادهای حاکمیتی ترکیه نفوذ کند.

*منظورتان سازمان گولن است؟

هاکان تکین: بله! این مساله مطرح شده است که آنها خودشان را به عنوان یک جمعیت و گروه دینی نشان دادند در صورتی که یک سازمان تروریستی بودند که زیر پوشش این اسم تلاش کردند با کودتا علیه قانون اساسی و حاکمیت ترکیه اقدام کنند و قدرت را به دست بگیرند. این مساله مشخص شده است که آنها و این سازمان در حوزه های که بتوانند چهره جذاب تری از خودشان نشان بدهند حوزه گفت و گوی بین ادیان، حوزه های اجتماعی، حوزه آموزش، حوزه سلامت، نهادهای مختلفی را تاسیس کردند، همینطور در حوزه تجارت و اقتصاد نهادهای مختلفی را شکل دادند و فعالیت های خودشان را در چنین حیطه گسترده ای پیش بردند. در اصل در مقابل چنین سازمان غیرعادی که ابعاد مختلفی برای خودش پیدا کرده است دولت هم باید تدابیر فوق العاده ای را اتخاذ کند و این به یک ضرورت تبدیل شده است.

فکر می کنم شما تصاویری که در شب کودتا رخ داد به واسطه اینترنت دیده اید. دولت ترکیه در مقابل چنین تهدیدی که تهدید واقعی بود تدابیر ویژه ای را به سرعت اتخاذ کرد که هم نهادهای حاکمیتی را از نفوذ این سازمان پاک کند و هم این نهادهای که وابسته به آنها در خارج و در بخش دولتی هستند؛ به ویژه در حوزه آموزش یا در حوزه اقتصادی که منبع درآمد های آنها یا به نوعی منبع پرورش نیرو برای آنهاست را بتواند تحت کنترل در آورد و سعی می کند آنها را شناسایی کند و در مقابل آنها تصمیمات قانونی لازم را اتخاذ کند. تمامی این تدابیر علیه بخش ها و نهادهایی است که در ارتباط با این سازمان تروریستی فعالیت می کنند و برخلاف بعضی از ادعاهایی که مطرح می شود ترکیه علیه اپوزیسیون دولت یک چنین روندی را در پیش نگرفته است و یک تفاهم اجتماعی در این خصوص در ترکیه وجود دارد که از شب کودتا شکل گرفته و هنوز ادامه دارد؛ یعنی احزاب اپوزیسیونی که به قاطعانه ترین شکل ممکن رییس جمهور را نقد می کنند ولی در این مساله در کنار رییس جمهور قرار گرفته اند و همه مقامات مربوطه هم مدام و بارها و بارها تاکید کردند و این روند با دقت و وسواس زیادی انجام خواهد گرفت که «خشک و تر با هم نرسوند».

می خواهم توجه شما را به این مساله جلب کنم، که درخصوص ۶۱ هزار نفر از کارمندان دولت تا الان قراری صادر شده است که از این مجموعه ۵۹ هزار نفرشان معلق شده اند و اخراج نشده اند و پرونده آنها در دست بررسی است و تعداد کسانی که از کار اخراج شده اند، رقم پایینی است یعنی نزدیک ۲ هزار نفر هستند در صورتی که در خیلی از رسانه ها مدام اعلام می شود که بیش از ۶۰ هزار نفر اخراج شده اند، در حالی که ۵۹ هزار نفر آنها معلق شده اند. این ۲ هزار نفری که اخراج شده اند بیشتر نظامیانی هستند که در شب کودتا مستقیماً در اقدام به کودتا دخالت داشته اند.

برای مثال در راهپیمایی ای که حزب حاکم، حزب عدالت و توسعه در محکومیت کودتا برگزار کرد، احزاب اپوزیسیون هم شرکت کردند، همینطور در راهپیمایی حزب جمهوری خلق، حزب حاکم هم شرکت کرد. اینکه برخوردها باعث شکاف اجتماعی خواهد شد، کاملاً برعکس است؛ در برابر چنین تهدیدی جامعه ما همبستگی خودش را بیشتر کرده است یعنی اگر کسی در ۱۴ جولای می گفت یک راهپیمایی از طرف حزب عدالت و توسعه برگزار خواهد شد که در آن حزب جمهوری خلق شرکت می کند یا بر عکس در راهپیمایی حزب جمهوری خلق، حزب عدالت و توسعه شرکت می کند، باعث خنده می شد و چنین چیزی باورپذیر نبود اما بعد از کودتا ما شاهد چنین اتفاقاتی هستیم.

* شما به حضور اپوزیسیون در تجمعات دولتی اشاره کردید و اینکه آنها در برابر کودتا موضع گیری کردند و در کنار آقای اردوغان قرار گرفتند؛ ولی رییس جمهور شما در دیدار با اپوزیسیون، آقای دمیرتاش را دعوت نکردند و بخشی از اپوزیسیون را نادیده گرفتند. این پیام خاصی از طرف رییس جمهور به بخشی از اپوزیسیون بود و آیا این نگرانی را ایجاد نمی کند که بین اپوزیسیون انشقاق و چنددستگی صورت بگیرد و منافع ملی ترکیه با خطر مواجه شود؟

هاکان تکین: در حالی که ترکیه با این سازمان تروریستی «فتو» (فتح الله گولن) در حال مبارزه است و با بلای آن روبرو شده است، در دیگر سو دارد با سازمان های تروریستی دیگری مانند پ.ک.ک و داعش هم مبارزه می کند اما همانطور که شما می دانید «ح.د.پ» حزب دموکرات خلق هنوز در قبال پ.ک.ک یک موضع روشن در جهت محکوم کردن آنها نگرفته است؛ به همین دلیل ما فکر می کنیم که این اقدام آقای رییس جمهور از این مساله نشأت می گیرد و می تواند اقدام درستی باشد و باید به این مساله توجه کرد که علیرغم اینکه این اقدام و کودتا رخ داده است پ.ک.ک نه تنها اقدامات تروریستی خودش را کاهش نداد بالعکس حملات خودش را هم افزایش داده است. در دو هفته گذشته تقریباً هر روز، ۶ نفر از مامورین انتظامی ما شهید شدند. در چنین فضایی با در نظر گرفتن حزب دموکرات خلق که موضع روشنی در برابر آنها نگرفته است، دعوت کردن آنها رفتار سیاسی خیلی درستی نیست. ما این موضوع را می دانیم که خیلی از هموطنان این کار را کردند و ما هم از این وضعیت ناراحت هستیم و خواست ما این است سران ح.د.پ و رهبران ح.د.پ هم هر چه سریعتر این مساله را درک کنند و موضع روشنی در مقابل این قضیه بگیرند.

* فکر می کنید دولت به سمت احیای مذاکره صلح با پ.ک.ک برود و به خاطر جمعیت کرد ترکیه این ارتباط دوباره برقرار شود یا نه دیگر نباید پیگیر قضیه مذاکرات صلح باشیم؟

تصمیم دولت درباره اوجالان چه خواهد بود؟

هاکان تکین: شما می‌دانید که ما با پ.ک.ک در روند صلح ارتباطی گرفته بودیم اما آن تجربه خیلی تلخی برای ما شد و در روندی که یکی دو سال ادامه داشت، مشخص شد از یک طرف پ.ک.ک پای میز مذاکره بود و مذاکرات را انجام می‌داد و از طرفی در مناطق جنوب شرق ترکیه انبار مهمات خودش را تامین می‌کرد و سلاح‌های خودش را جابجا می‌کرد و تونل‌های زیرزمینی ایجاد کرده و بمب‌های زیرزمینی برای موافقی که لازم شود از آنها استفاده کند، ذخیره کرده و از این فرصت برای تقویت تسلیحاتی خودش در جنوب شرق ترکیه استفاده کرد.

تا زمانی که پ.ک.ک کاملاً سلاح خودش را کنار نگذارد و به تعبیری که رییس جمهور ما به کار بردند این سلاح‌ها را زیر بتن‌ها دفن نکند، تصور نمی‌کنم مجدداً از طرف مقامات ترکیه مخاطب قرار بگیرند. گذشته از این، تحولات منطقه ای باعث شده است پ.ک.ک جسارت بیشتری را پیدا کند بخصوص بعضی از حمایت‌های بین‌المللی که از سازمان نزدیک به اینها در سوریه همان پ.ی.د در حال اتفاق افتادن است و باعث شده است اینها در ترکیه با جسارت بیشتری فعالیت‌های تروریستی خودشان را افزایش بدهند و اعتماد به نفس بیشتری پیدا کنند.

در خصوص عبدالله اوجالان هم موضوع جدیدی وجود ندارد. او یک شخصی است که در چارچوب قوانین ما و بر اساس قوانین قضایی ما دادگاهی و محکوم شده و الان هم در حال سپری کردن محکومیت خودش است. اگر توانایی این را داشته باشد که بتواند باعث بشود پ.ک.ک سلاح را کنار بگذارد ما از این موضوع خوشحال می‌شویم، اما دیدیم این موضوع محقق نشد و حاکمیت ترکیه برای پیروزی در این مبارزه نیازی به آنها ندارد.

* شما در صحبت‌تان به گروه دینی گولن و رفتار سازمانی آنها تحت قالب فعالیت‌های دینی و ایجاد تحرکاتی در ترکیه اشاره کردید. برخی تحلیلگران این گروه دینی آقای گولن را زمینه ساز یکی از چالش‌های آینده خاورمیانه می‌دانند به این ترتیب که بین اسلام گولنی با اسلامی که الازهر معرف آن است و اسلام سیاسی ایران چالشی به وجود خواهد آمد. جدای بحث دینی، آقای اردوغان در برابر ایدئولوژی آقای گولن و طرفدارانش چگونه می‌خواهد بر سر منافع و مصالح ملی ترکیه اجماع ایجاد کند که بتواند قدرت بیشتری از آن ایدئولوژی ارائه شده توسط گولن داشته باشد؟ به نظر می‌رسد ملی‌گرایی و اسلام‌گرایی در ترکیه تا حدی در مقابل هم قرار گرفته‌اند.

هاکان تکین: به نظر من، در این خصوص اول باید این مساله را مشخص کنیم که سازمان تروریستی «فتو» یا فتح‌الله گولن و اندیشه هایش، پایگاه جدی در جامعه ترکیه ندارد؛ یعنی در یک جامعه، نهادی که بیش از هر نهادی حاکمیت و اراده ملی را نمایندگی می‌کند، پارلمان و مجلس است و در مجلس بعد از اقدام به کودتا و وقوع این کودتا کسانی که صاحب اندیشه‌های فوق‌العاده متفاوتی با هم هستند در پارلمان در کنار هم یکپارچه قرار گرفتند و علیه این اقدام حرکت کردند. چه بسا کودتاگران خود متوجه نداشتن پایگاه اجتماعی بوده‌اند، چرا که هر فکر و اندیشه‌ای به دنبال کسب قدرت سیاسی باشد، راه مشروع آن تاسیس حزب و فعالیت سیاسی است که شما یک حزبی را تشکیل می‌دهید و در انتخابات شرکت می‌کنید یا به عنوان یک حزب حاکم وارد می‌شوید یا در نهایت بخشی از قدرت را با ائتلاف احزاب دیگر می‌توانید در دست داشته باشید، اما اینها هیچ وقت این کار را نکردند و مدام از طریق نفوذ در جاهای مختلف سعی کردند قدرت را در دست بگیرند.

در خصوص اینکه این خط در بین جریان‌های عمده و مهم اسلام در کجا می‌تواند قرار بگیرد، ما معتقدیم اینکه چنین گروهی بدون حمایت خارجی بخواهد در این ابعاد فعالیت کند، خیلی سخت است. در حال حاضر نمی‌توانیم به طور مشخص بگوییم کدام کشورها و کدام بخش از کشورها با چه اهدافی چنین کمک‌هایی را به این گروه دادند اما دیدگاه‌های مختلفی در این زمینه وجود دارد؛ برای مثال بعضی افراد مطرح می‌کنند، بعد از وقایع ۱۱ سپتامبر در غرب حمایت‌هایی در جهت ساختن جریان‌های اسلام میانه رو که در انتها هم وابسته به غرب باشد و از طرف آنها راهبری شود، مطرح شده است و بعضی معتقدند که سازمان گولن هم در این راستا و با یک چهره‌ای از اسلام میانه رو تقویت شده است؛ حتی اگر آنها به حسن نیت برای تقویت جریان میانه رو در عالم اسلام کمکی به فتح‌الله گولن و سازمانش کرده باشند ما امیدواریم که بعد از اتفاقاتی که در ترکیه افتاد آنها به اشتباه بودن این کمک‌هایشان پی برده باشند.

* شما به بحث احتمال دخالت‌های خارجی در مسایل داخلی ترکیه اشاره می‌کنید، ترکیه در آغاز بهار عربی به عنوان یک الگو بین کشورهای انقلاب دیده مطرح می‌شد اما به تدریج دچار مشکلات داخلی و همین بحث کودتا شد. تغییر چهره ترکیه از یک الگو به یک کشور دچار بحران، چقدر ناشی از غروری است که مسوولان ترکیه گرفتار آن شدند و چقدر به دخالت غرب یا رقابت قدرت‌های منطقه‌ای برمی‌گردد؟

هاکان تکین: من این مساله را می‌خواهم تاکید کنم که دولت‌های ترکیه بخصوص دولت فعلی از آغاز روی کار آمدنش هیچ وقت به دنبال این نبوده که خودش را به عنوان یک کشور الگو عرضه کند یا سیستم دولت داری خود و گفتمان حاکمیتی خود را بخواهد به کشورهای دیگر تزریق کند چرا که هر کشوری صاحب تاریخ و بافت اجتماعی متفاوتی است و به همین دلیل نهادهای دولتی و سیستم‌های خاص خودشان را به وجود می‌آورد، اما ترکیه به خاطر اینکه ۹۹ درصد جمعیتش مسلمان هستند و جزو محدود کشورهای دموکراتیک است که اسلامی است و تنها کشور اسلامی لایبیک است و آنجا بحث دین از حکومت در ساختار حاکمیتش جداست به خاطر همین یک مدل خیلی ویژه است. بخصوص در ۱۳، ۱۴ سال گذشته با روی کار آمدن حزب عدالت و توسعه یک حزبی که به ارزش‌های اسلامی و به سنن اسلامی اهمیت می‌دهد روی کار آمده و این باعث شده است یک مدلی را از هماهنگی اسلام‌گرایی و دموکراسی بتواند عرضه بکند که کشورهای دیگر این را به عنوان الگوی خودشان قرار داده‌اند و ما تلاش نکردیم مدل سیاسی خود را تزریق کنیم اما تلاش داشتیم در این اوضاع الهام بخش کشورهای دیگر باشیم.

ترکیه در یک جغرافیای سختی مانند ایران قرار دارد، اینجا منطقه‌ای است که وقتی یک کشور یک مقدار قدرت کسب و سعی می‌کند روی پای خودش بایستد از بیرون مدام متوجه یکسری حملات می‌شود و اینکه ترکیه در سال‌های اخیر سیاست‌های متفاوتی را توانسته پیگیری کند چه بسا باعث ناراحتی بعضی کشورها شده است و باعث شده آنها بخواهند علیه ترکیه یکسری فعالیت‌هایی را سامان بدهند اما در تاریخ معاصر خود با مشکلات خیلی بزرگتری روبرو شدیم و از همه آنها سربلند بیرون آمدیم. یک داستانی وجود دارد مربوط به فرمانده نیروهای دریایی در دوره عثمانی پادشاه سلیمان که ریش خیلی بلندی داشته و در یکی از جنگ‌های دریایی که با ونیزی‌ها داشته شکست می‌خورد و جمله‌ای می‌گوید که این جمله او خیلی معروف است. می‌گوید: آنها نتوانستند بازوی ما را قطع کنند آنها فقط ریش ما را قیچی کردند و مطمئن هستم ریش ما بیشتر و بلندتر رشد می‌کند و بازوی ما قویتر می‌شود. من هم معتقدم در این اتفاق بازوی ترکیه قطع نشده و با قدرت بیشتری ادامه خواهد داد.

* برخی تحلیلگران اتفاقات امروز خاورمیانه را با طرح خاورمیانه بزرگ و تلاش آمریکا از قرن بیستم برای میکروکشورسازی و کشورسازی قومیتی در این منطقه بی‌ارتباط نمی‌دانند و گفته می‌شود در حال حاضر عربستان به دلیل احساس شکست بین قدرت‌های منطقه‌ای و احساس در حاشیه ماندن دارد، خواسته یا ناخواسته مجری طرح بلندمدت تجزیه کشورها یا میکروکشورسازی است. دیدار محمود عباس با خانم رجوی، حضور ترکی فیصل در جمع مجاهدین نیز در این راستا تعریف می‌شود. در این تحلیل نام‌سازی ایران و ترکیه می‌تواند به نفع عربستان تمام شود و در اتفاقات رخ داده برای عربستان نقشی قائل می‌شود. آقای سفیر در این مورد چگونه فکر می‌کنند و آیا تحلیل‌هایی از این قبیل برای دولت شما قابل اعتنا هستند؟ موضع و رفتار ترکیه با عربستان بعد از کودتا چه تغییراتی خواهد داشت و آینده ترکیه به چه سمتی پیش می‌رود؟

هاکان تکین: این ادعا را خیلی قانع‌کننده نمی‌دانم، چرا که جهان امروز به شکلی است که همه چیز خیلی ساده و خیلی سریع می‌تواند روی هم تاثیر بگذارد و فاصله‌ها و مسافت جغرافیایی اهمیت خودش را از دست داده است و بی‌ثباتی در یک منطقه می‌تواند کل دنیا را تحت تاثیر قرار بدهد و آمریکا هم این را تجربه کرده است؛ چه در حمله ۱۱ سپتامبر و چه در حملات افراطیونی که در چند ماه اخیر در آمریکا این حرکت را داشتند. ما باید این تصور را داشته باشیم دولت‌مردان آمریکایی اینقدر عقلمند دارند که درک کنند تشکیل میکرو ملیت‌گراها در منطقه و تشکیل یک چنین جریان‌هایی به این معنی است که آنها دارند ریشه خودشان را می‌زنند و امنیت خودشان را هدف قرار می‌دهند. البته آمریکا،

روسیه، اسرائیل و اروپا در راستای منافع خودشان ممکن است در منطقه دخالت کنند که پیش از این اتفاق افتاده است و در آینده هم ادامه خواهد داشت اما راه جلوگیری از این دخالت این است که کشورهای منطقه این مساله را درک و تلاش کنند که مسایل خود را خودشان در دست بگیرند و خودشان برای آن راه حل پیدا بکنند و سیاست هایی را اتخاذ کنند که در جهت حل مسایل پیش بروند. اگر ما در منطقه وارد یک رقابت منطقه‌ای شویم و مستقیماً یا نیابتاً با هم رقابت کنیم این به عنوان دعوتی از قدرت های فرامنطقه ایست که بیایند در منطقه دخالت کنند و اشتباهی آنها را برای دخالت بیشتر کنیم.

به همین دلیل در منطقه بخصوص کشورهای بزرگ منطقه از جمله ترکیه، ایران و عربستان سعودی اهمیت ویژه‌ای دارد که اعتماد بین خودشان را بیشتر کنند و توسعه بدهند و سعی کنند همکاری برای حل مساله منطقه ای را بین خودشان شکل بدهند. بخصوص وقایعی که در ۵، ۶ سال گذشته در سوریه اتفاق افتاده است فضا را خیلی مسموم کرده است. پیدا کردن راه حل برای سوریه به معنی انعکاس حل شدن این مساله در منطقه و حتی جهان است به همین دلیل پیدا کردن راه حل برای حل این مساله اهمیت بسیار زیادی دارد.

*پیش بینی می‌کنید با توجه به اینکه بعد از کودتا به نظر می‌رسد مسوولان ایران و ترکیه به هم نزدیکتر شده‌اند، بتوانند درباره سوریه به نتیجه مشخص برسند و این بحران را که واقعا در منطقه خاورمیانه دردناک شده است، به یک نتیجه مشخصی برسانند؟

هاکان تکین: انشاءالله! ما هم آن را آرزو می‌کنیم اما برای هیچ چیزی نمی‌شود تضمین داد. ترکیه و ایران از کشورهای مهم منطقه هستند و در موضوع سوریه دو بازیگر خیلی مهم هستند. نزدیکتر شدن مقامات دو کشور می‌تواند ما را امیدوار کند به اینکه به حل مساله سوریه امیدوار باشیم اما نباید خیلی هم خیال پردازانه نگاه کرد چرا که در مورد سوریه اختلاف دیدگاه های خیلی جدی بین ایران و ترکیه وجود دارد.

* ارتش ترکیه از مقتدرترین ارتش‌های خاورمیانه و حتی در رده بندی کلاسیک جهانی جزو ارتش‌های خیلی قدرتمند بوده است؛ پاکسازی ارتش بعد از کودتا به نوعی تحقیر ارتش در برابر افکار عمومی بود؛ فکر می‌کنید این مساله روی قدرت دفاعی ترکیه و از آن مهمتر قدرت منطقه‌ای ترکیه و نقش آفرینی ترکیه در بحران های منطقه ای تاثیرگذار باشد؟ آقای رئیس‌جمهور در این زمینه فکری کرده اند؟

هاکان تکین: ما هیچ نگرانی در این خصوص نداریم، پاک کردن ارتش از عناصر نفوذی که خیانت را به حدی رساندند که می‌توانند سلاح را به سمت مردم کشور خود بگیرند و آنها را به رگبار بندند و بکشند و همین‌طور عناصری که آنقدر حقیر شده‌اند که به جای اینکه دستورات را در سلسله مراتب فرماندهی خودشان بگیرند از یک رهبر دینی یا سازمان تروریستی فتح الله گولن دریافت می‌کنند، می‌تواند موجب تقویت شود و ارتش ما قدرت بیشتری پیدا خواهد کرد و قدرتمندتر خواهد شد.

گذشته از این ترکیه کشوری است که مردم در سنت خودشان قلباً ارتش را دوست دارند و حس مثبت به ارتش دارند حالا من نمی‌دانم در کشورهای دیگر این مساله وجود دارد یا نه ولی در ترکیه وقتی یک پسری را سربازی می‌فرستند مراسمی برگزار می‌کنند با سورنا و دهل و با حنا آنها را می‌فرستند به سربازی و ارتش به عنوان کانون پیغمبر در ترکیه شناخته می‌شود و مردم به سرباز می‌گویند «مهمت جیک» یعنی «محمد کوچک» از نام پیغمبر گرفته شده است.

بعد از اقدام کودتا تصاویری منتشر شد که مردم عصبانی بودند از دست خائنی که کودتا کرده بودند ولی این حسن نسبت به خائنین است نه نسبت به ارتش و حس مردم ما نسبت به ارتش تغییر نکرده است و این دوست داشتنی که در قلب آنها وجود دارد همچنان ادامه دارد و حتی در این خصوص به کسانی که دست به این اقدام زدند سرباز یا افسر گفته نشد. به اینها خائنی گفته شد که لباس نظامی به تن داشتند و در پاسخ به سوال شما باید بگویم نه در داخل کشور و نه در خارج از کشور نگرانی در این خصوص نداریم.

* آخرین سوال درباره توریست های ایرانی در ترکیه است؛ قبل از این اتفاقات ایرانیان خیلی به ترکیه سفر داشتند ولی هم اکنون یک ترسی در ایرانیان به وجود آمده است، چه تضمینی برای توریست های ایرانی و امنیت آنها دارید؟

هاکان تکین: سپاسگزارم که این سوال را مطرح کردید؛ ایرانیان در سال‌های گذشته به شکل روزافزونی به ترکیه سفر می‌کردند و می‌کنند و ما از این مساله خوشحال هستیم. اینکه بعد از این اتفاق استثنایی، ایرانیان در کوتاه مدت نگرانی احساس کنند و برنامه سفرشان را تغییر بدهند، قابل درک است. ترکیه یک شب غیرعادی را پشت سر گذاشت اما ایرانیان اطمینان داشته باشند، ترکیه برای سفر گردشگران خارجی هنوز یک کشور امن و زیباست و در تمامی این وقایع کودتا و بعد از آن یک مو از سر هیچ توریستی از جمله توریست های ایرانی کم نشد.

من در شب کودتا در یک دهکده توریستی در سواحل دریای اژه بودم و تا یکی دو روز بعد از آن در آنجا ماندم و می‌دیدم همه خیلی راحت از تعطیلات خودشان لذت می‌بردند. ما خواسته ای داریم و انتظار داریم مقامات ایرانی با سرعت این خواسته را پاسخ بدهند. بعد از این کودتا سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری عرضه تور ترکیه را ممنوع کرد، این ممنوعیت در چند روز اول می‌توانست به عنوان یک اقدام نرمال و عادی در نظر گرفته شود ولی الان دو هفته و نیم از آن ممنوعیت گذشته و هنوز ادامه دارد. برای

مثال روسیه هم یک تصمیم مشابهی را اتخاذ کرده بود اما بعد از ۳ روز آن ممنوعیت را لغو کرد و باید در نظر گرفت روسیه ۴ برابر ایران توریست به ترکیه می‌فرستد و اگر ریسکی وجود داشته باشد این ریسک برای آنها بیشتر خواهد بود. در بعضی موارد مسوولان ایرانی به ما می‌گویند در آنجا وضعیت فوق‌العاده اعلام شده است اما این وضعیت فوق‌العاده برای توریست‌ها نیست برای پاک کردن عناصر تروریستی از نهادهای حاکمیتی است. زندگی در ترکیه روند عادی و طبیعی خودش را طی می‌کند و شما در هر شهر و روستای

ترکیه بروید هیچ تغییری نکرده و زندگی جریان دارد. اگر موضوع وضعیت فوق‌العاده باشد الان فرانسه ۶ ماه وضعیت فوق‌العاده دارد و ۶ ماه دیگر این را تمدید کرد آیا ایران ممنوعیتی برای توره‌های فرانسه اعمال کرد؟

ما داریم برای این مساله تلاش می‌کنیم اما هنوز نتوانسته ایم نتیجه بگیریم و در حال حاضر تنها کشوری که در جهان یک چنین ممنوعیتی درباره ترکیه اعمال می‌کند ایران است و ما کنجکاو هستیم این تنها کشور بودن در اعمال این ممنوعیت را تا کجا می‌خواهد ادامه بدهد.

ایران اعلام کردن وضعیت فوق‌العاده را مطرح می‌کند و تضمیناتی در خصوص امنیت مطالبه می‌کند و ما این توضیحات را می‌دهیم اما ادامه پیدا کردن این تصمیم ممنوعیت با آن حمایت آشکار و فوق‌العاده ای که ایران در اولین ساعات کودتا به ترکیه داد، متناقض است ولی ما باور داریم مقامات ایرانی در کوتاه ترین زمان ممکن این ممنوعیت را لغو خواهند کرد.

در حال حاضر شرایط جهان به گونه ایست که هر لحظه هر جای دنیا ممکن است یک اقدام تروریستی اتفاق بیفتد. در هفته های پیش حمله تروریستی که در دهکده ای در فرانسه اتفاق افتاد، در چند روز گذشته در آلمان ۴ حمله تروریستی اتفاق افتاد و این موضوع الان تبدیل به بخشی از واقعیت جهان ما شده است اما مقامات ترکیه تمام تدابیر لازم را برای ایجاد حداکثر امنیت برای توریست ها ایجاد کرده‌اند.